

**Trastorns Específics de la Comunicació i del
Llenguatge Oral i Escrit**

Codi: 43612
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4315497 Trastorns de la Comunicació i del Llenguatge	OT	0	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Encarna Pérez Pérez

Correu electrònic: Encarna.Perez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Altres indicacions sobre les llengües

Si hi ha estudiants no competents amb la llengua catalana, es farà en Espanyol

Equip docent

Sonia Vilaltella Verdes

Equip docent extern a la UAB

Ignasi Ivern

Mireia Sala

Prerequisits

Pel correcte desenvolupament del mòdul, es requerirà que l'alumnat tingui coneixements previs sobre els trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit, que puguin ser la base per a l'ampliació i actualització dels continguts teòric-pràctics que es treballaran en les sessions programades.

Objectius

Ampliar la formació del professional de la logopèdia, dotant-lo dels continguts teòrics i pràctics que possibiliten la seva qualificació i especialització en la investigació, el diagnòstic i la intervenció dels trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.

Competències

- Actualitzar, relacionar críticament i aplicar a l'activitat professional els diferents marcs teòrics sobre els processos d'aprenentatge i d'adquisició dels processos comunicatius.
- Adequar i supervisar plans d'intervenció logopèdica, en funció de l'avaluació i de les variables individuals i socials concurrents, enfront de problemàtiques noves i complexes.

- Aplicar el mètode científic en la pràctica professional.
- Recaptar, analitzar i utilitzar críticament les fonts d'informació necessàries per a l'avaluació i la intervenció logopèdica.

Resultats d'aprenentatge

1. Aprofundir en el coneixement dels processos cognitius implicats en l'aprenentatge de la lectoescriptura i en els seus trastorns.
2. Aprofundir en el coneixement dels processos implicats en l'adquisició del llenguatge oral i en els seus trastorns.
3. Dissenyar estratègies d'intervenció logopèdica adaptades a l'especificitat de cada cas, atenent al context personal, familiar i social.
4. Dur a terme una revisió sistemàtica en el context dels trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit per sintetitzar la millor evidència científica disponible.
5. Establir els objectius de la intervenció logopèdica des d'una perspectiva interdisciplinària en l'àmbit dels trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.
6. Identificar els elements rellevants de l'anamnesi i l'entrevista inicial per al procés d'avaluació.
7. Identificar i seleccionar les estratègies d'intervenció logopèdica més adequades en cada cas, atenent al context personal, familiar i social.
8. Identificar les característiques de l'entorn familiar i social per determinar la seva influència en el procés d'intervenció en trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.
9. Interpretar adequadament el llenguatge propi de fonts d'informació no logopèdiques sobre trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit utilitzades per altres professionals.
10. Interpretar críticament els resultats dels instruments i tècniques d'avaluació i exploració més rellevants per a la intervenció logopèdica en trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.
11. Reconèixer la necessitat d'exploracions addicionals, complementàries a les fonts d'informació recaptades sobre trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.
12. Seleccionar de forma argumentada, sobre la base de criteris de validesa i de qualitat, les fonts documentals pertinents per a l'objectiu de la recerca, l'avaluació o la intervenció logopèdica en el context dels trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.
13. Utilitzar críticament els instruments i tècniques d'avaluació i exploració més rellevants per a la intervenció logopèdica en trastorns específics de la comunicació i del llenguatge oral i escrit.

Continguts

1. Avaluació del llenguatge oral I: Actualització sobre el llenguatge oral: adquisició, processament i dificultats específiques. Avaluació perfil de llenguatge.
2. Avaluació del llenguatge escrit I: Actualització sobre el llenguatge escrit: adquisició, processament i dificultats específiques. Avaluació perfil lectoescriptor.
3. Intervenció en el llenguatge oral: Intervenció logopèdica, assessorament familiar i adaptacions escolars.
4. Avaluació del llenguatge oral II: Actualització i instruments d'avaluació per al llenguatge oral estandarditzats. Anàlisi de casos.
5. Avaluació del llenguatge escrit II: Actualització i instruments d'avaluació per al llenguatge escrit estandarditzats. Anàlisi de casos.
6. Intervenció en el llenguatge escrit: Intervenció logopèdica, assessorament familiar i adaptacions escolars.

Metodologia

El mòdul s'organitzarà en continguts teòrics, que es treballaran a partir d'activitats dirigides en format de classes expositives, i a partir d'activitats autònomes, mitjançant la lectura d'articles i l'estudi personal. També té un fort contingut pràctic que es treballarà a través de la resolució de casos clínics i el debat, on serà molt important el treball cooperatiu del grup. L'assistència serà obligatòria en el 80%. En cas de no arribar a l'assistència mínima exigida sense causes justificades no es podrà avaluar el mòdul. Quan les causes estiguin justificades, el professorat estudiarà en cada cas la millor manera de resoldre la situació.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe expositiva, Debat , Aprenentatge basat en problemes: resolució de casos clínics	31,5	1,26	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories	13	0,52	7
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs escrits, preparació de presentació orals de treballs, lectura de articles e informes de interès, estudi personal	101,5	4,06	2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12

Avaluació

Es realitzaran tres tipus d'evidència d'aprenentatge: Lliurament de treball individual, lliurament de treball grupal i defensa oral d' informes.

EVA 1. Treball individual. Lliurament no presencial. 40%

EVA 2. Treball grupal (Oral). 30%

EVA 3. Treball grupal (Escrit). 30%

L'alumnat serà considerat no avaluat quan no presenti al 60% de les activitats avaluatives.

El Mòdul serà considerat suspès quan no es superi amb un 5 la nota mitjana de les tres activitats avaluatives.

Cada activitat avaluativa haurà de tenir una nota mínima de 4 per a poder fer la mitjana amb la resta d'activitats avaluatives.

Les activitats avaluatives que no superin el 4 hauran de ser recuperades, amb el format que es pacti amb el professorat.

La revisió de les activitats avaluatives serà considerada una activitat supervisada.

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EVA 1. Treball grupal. Lliurament no presencial.	40%	2	0,08	3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13
EVA 2. Treball de grup (oral).	30 %	1	0,04	6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
EVA 3. Treball de grup (Escrit).	30%	1	0,04	1, 2, 3, 5, 7, 8

Bibliografia

Bibliografia Fonamental: Coneixements bàsics per seguir el bloc:

Pérez Pérez, E. (2018). Diagnóstico e intervención en la Dislexia, en la Disortografía y en la Disgrafía. Barcelona, Ed. Lebón.

Pérez Pérez, E. (2013). *Diagnóstico e intervención en las dificultades evolutivas del lenguaje*. Barcelona, Ed. Lebon.

Bibliografia complementària: Durant les sessions del Màster s'indicaran els articles de lectura obligada dins la bibliografia complementària.

Acosta, V. (2012). La intervención logopédica en los trastornos específicos del lenguaje. *Revista de logopedia, foniatria y audiolología*, 32:67-74.

Aguado, G.; Ripoll, J.C. (2016). Fuentes de evidencia sobre la eficacia de la intervención logopédica. A M.T.Martín-Aragoneses & R. López Higes (Eds.). *Claves de la logopedia en el siglo XXI*. (pp 277-286). Madrid. UNED.

Andreu, L. (Ed.) (2012). *Desenvolupament i avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: UOC.

Clark, M.; Kamhi, A. (2011). Child language disorders. In: J.H. Stone,; M. Blouin (eds.), *International Encyclopedia of Rehabilitation*. New York.

Clemente, M. (2008). *Enseñar a leer; bases teóricas y propuestas prácticas*. Madrid: Pirámide.

Conti-Ramsden, G.; Botting, N. (2008). Emotional health in adolescents with and without a history of specific language impairment (SLI). *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(5): 516-525.

Cuetos, F. (2012). *Neurociencia del Lenguaje*. Madrid: Ed. Panamericana.

Cuetos, F., Góñezález, J.; De Vega, M. (2015). *Psicología del lenguaje*. Madrid: Médica Panamericana.

Del Rio, M.J. (2006). Consideraciones sobre el uso de los procedimientos naturalistas para la intervención en logopedia. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*. Vol. 26. nº 3,139-145.

Del Río, M.J. (2006). *Lenguaje y comunicación en los trastornos del desarrollo*. Madrid: Prentice-hall.

Garriga, E.; Sala, M. (2015). Avaluació, diagnòstic i intervenció en la dislèxia. *Aloma*, 33 (1), 31-42.

Giró, M.; gonzález, C.; Pérez Pérez, E. (2003). Intervención en un caso con Trastorno Específico del Lenguaje (4-6años). *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*. Vol. XXIII. Octubre-Diciembre.

Gracia, M. (2003.) *Comunicación y lenguaje en primeras edades. Intervención con familia*. Milenio. Lleida

Ivern, I. (2015). Processos cognitius que intervenen en l'aprenentatge del llenguatge escrit i dislèxia. *Aloma*, 33 (1), 15-24.

- Jiménez, J.E. (Ed.) (2012). *Dislexia en español. Prevalencia e indicadores cognitivos, culturales, familiares y biológicos*. Madrid: Pirámide.
- Kristen, M.; Kamhi, A. (2010) Child Language Disorders. International Encyclopedia of Rehabilitation. Búfalo, N.Y.
- Leonard, L. (2010). Specific language impairment. En P. Hogan (Ed.), *The Cambridge encyclopedia of the language sciences* (pp. 785-786). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Lozano, E.; Galián, M.D.; Cabello, F. (2009). Intervención familiar en niños con Trastornos del Lenguaje. *Electronic Journal of Educational Psychology*, 19, 7(3), 1419-1448.
- Mendoza, E. (2009). Las dificultades del lenguaje en adolescentes: un reto para la logopedia. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, Vol. 29, nº 4: 221-224.
- Monfort, M., Juárez, A.; Monfort, I. (2004). *Niños con Trastornos Pragmáticos del Lenguaje y la Comunicación*. Madrid: Entha.
- Montfort, I.; Monfort, M.; Juárez-Sánchez, A. (2014). Investigación y práctica profesional en logopedia. *Revista de Neurología*, 58 (supl 1): S111-S115.
- Pérez Pérez, E. (2010). Quan el llenguatge dificulta l'escolaritat. *EDUCAT.Revista de Psicopedagogia*, nº 4: 18-26.
- Pérez Pérez, E; Giró, M. (2002) Intervención en un caso con dificultades del lenguaje (4-6 años) Monográfico: El Trastorno del Lenguaje. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*. Vol. XXII. Abril-Junio.
- Ripoll, J.C; Aguado, G. (2016). Eficacia de las intervenciones para el tratamiento de la dislexia: una revisión. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, 36, 85-100.
- Sánchez-Cano, M. (2010). El asesoramiento como intervención para atender al alumnado con dificultades. *Revista de logopedia, foniatría y audiolología*, vol. 30, nº 4: 180-185.
- Sanz, M; Andreu, LL; Badia, I; Serra, M. (2010). El proceso lector en niños con antecedentes de retraso y trastorno específico del lenguaje. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, Vol. 30, nº 1: 23-33.
- Serra, M. (2002). Trastornos del lenguaje: preguntas pendientes en investigación e intervención. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, XXII (2): 63-76.
- Serra, M. (2013). *Comunicación y Lenguaje. La nueva neuropsicología cognitiva* (Vol. 1 i 2). Barcelona: UBe.
- Shaywitz, S. (2003). *Overcoming Dyslexia: A New and Complete Science-Based Program for Reading Problems at Any Level*. New York: Alfred A. Knopf.
- Suárez, P.; Cuetos, F. (2012). ¿Es la dislèxia un trastorno perceptivo-visual? Nuevos datos empíricos. *Psicothema*, 24, 188-192.
- Thompson, P.A., Hulme, Ch., Nash, H.M., Gooch, D., Hayiou-Thomas, E. & Snowling, M. J. (2015). Developmental dyslexia: predicting individual risk. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, doi:10.1111/jcpp.12412.
- Thordardottir, E. (2007). Effective intervention for specific language impairment. En E. Thordardottir (ed.), *Encyclopedia of language and literacy development* (pp. 1-8). London, Canadian language and literacy research network.
- Zambrana, I.M; Pons, F.; Eadie, P.; Ystrom, E. (2014). Trajectories of language delay from age 3 to 5: persistence, recovery and late onset. *International Journal of Language Communication Disorders*, Vol. 49, nº 3, 304-316.